

पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम
र शल्यक्रिया सम्बन्धी कार्यविधि
निर्देशिका-२०६५

नेपाल सरकार
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
स्वास्थ्य सेवा विभाग
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
काठमाडौं

पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र
शल्यक्रिया सम्बन्धी कार्यविधि
निर्देशिका-२०६५

नेपाल सरकार
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
स्वास्थ्य सेवा विभाग
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
काठमाडौं

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

फोन : ४-२६२५३४

फ्याक्स : ४-२६२५६५

माननीय गिरिराजमणि पोखरेल
मन्त्री

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
रामशाहपथ, काठमाडौं, नेपाल

पत्र संख्या :-

चलानी नं :-

मिति:-

विषय:-

मन्तव्य

सन् १९९४ मा कायरोमा सम्पन्न जनसंख्या र विकास सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनबाट पारित कार्य योजनालाई नेपाल लगायत १८० राष्ट्रहरूले अनुमोदन गरेका थिए। प्रजनन स्वास्थ्य सेवाहरू प्रभावकारी रूपमा प्रदान गर्ने कार्यमा जाहेर गरिएको प्रतिबद्धता अनुरूप नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले प्रजनन स्वास्थ्य नीति र प्रजनन स्वास्थ्यको विद्यमान स्थितिलाई ध्यानमा राखी प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालनका लागि विभिन्न रणनीतिहरू, कार्यविधि निर्देशिकाहरू निर्माण गरी सार्वजनिक तथा निजी साभेदारी सहकार्य अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ मा प्रत्येक नागरिकलाई कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क रूपमा पाउने हक हुनेछ भनी नागरिक हकको व्यवस्था गरिए अनुरूप स्वास्थ्य सेवामा नेपाली जनताको पहुँच पुऱ्याइ, स्वस्थ समाजको निर्माण गरी गुणस्तरयुक्त जीवनयापन गराउन नेपाल सरकार कटिबद्ध छ। लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको सरकारले स्वास्थ्य सेवालार्ई मौलिक अधिकारको रूपमा स्वीकार गरी विभिन्न तहबाट विविध सेवाहरूलाई निःशुल्क रूपमा प्रदान गर्दै आइरहेको वास्तविकता हाम्रो सामु छर्लङ्ग छ।

यस्ता प्रकारका विविध सेवाहरू सहज र सरल रूपबाट प्रदान गर्ने क्रममा महिलामा देखा पर्ने प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न समस्याहरू मध्ये पाठेघर (आइ) खस्ने समस्या महिलाहरूको प्रमुख स्वास्थ्य समस्या हो। यस्तो समस्याबाट ग्रसित प्रजनन उमेर समूहका अधिकांश महिलाहरूलाई पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र शल्यक्रिया सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्नु पर्ने आवश्यकता महसुस गरी नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले 'पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचार सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका-२०६५' जारी गरेको छ। यो निर्देशिका प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न राज्यले आवश्यक श्रोत तथा साधनको परिचालन गर्न सार्वजनिक-निजी सहकार्यलाई मजबुत बनाउनु पर्ने टङ्कारो आवश्यकता महसुस गरेको छ।

यस मन्त्रालयले पाठेघर (आइ) खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रिया सम्बन्धी सेवा सुविधाहरू वारे सर्वसाधारणलाई विभिन्न माध्यमबाट जानकारी गराई जनचेतना अभिवृद्धि गराउँदै समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रिया सम्बन्धी सेवाको उपयोग गर्न स्वास्थ्य संस्थासम्म पुऱ्याउने कार्यमा स्थानीय निकाय तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूले व्यापक प्रचार प्रसार गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता प्रदान गरेको छ। यो कार्यविधि निर्देशिका पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रिया सेवा संचालन गर्ने कार्यमा उपयोगी सावित हुनुका साथै विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाबाट दिइने सेवा र सुविधामा समेत एकरूपता ल्याउनमा सफल हुने विश्वास लिएको छ। यस निर्देशिकालाई नेपालका सबै क्षेत्रमा लागू गर्ने प्रयास स्वयम्मा महत्वपूर्ण भएकाले सबै क्षेत्रबाट पर्याप्त सहयोग उपलब्ध हुनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु।

२०६५ फागुन ११

गिरिराजमणि पोखरेल

मन्त्री

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

(.....शाखा)

फोन नं.

४२६२५९०
४२६२८०२
४२६२७०६
४२६२९३५
४२६२८६२
४२२३५८०

प्राप्त पत्र संख्या :-
पत्र संख्या
चलानी नं. :-

रामशाहपथ,
काठमाडौं, नेपाल ।

मिति :-

विषय :-

प्राक्कथन

महिलामा देखा पर्ने प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न समस्याहरू मध्ये पाठेघर खस्ने समस्या पनि प्रमुख रूपमा रहेको छ । यो समस्या मुख्यतया गर्भवती तथा सुत्केरी अवस्थामा उचित स्याहार, पोषण, आराम र दक्ष सेवा प्रदायकद्वारा प्रसूति सेवा नपाएर उत्पन्न हुने समस्या हो । प्रौढावस्थाका महिलाहरूमा यो समस्या मूल रूपमा देखा परे तापनि यो समस्या युवा र वयस्क महिलाहरूमा समेत रहेको छ । यो समस्याले गर्दा महिलाको शारीरिक, मानसिक, यौन र प्रजनन स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पारिरहेको हुन्छ । महिला अस्वस्थ भएमा निजको परिवार, समाज र देश स्वस्थ हुनेछ भनेर कल्पना गर्न सकिँदैन । यसर्थ महिलाको स्वास्थ्य र सशक्तिकरणलाई देश विकासको दरिलो स्तम्भको रूपमा लिइनुपर्दछ । महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यको एक प्रमुख चुनौतिको रूपमा रहेको पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचारलाई व्यवस्थित गरी त्यस्ता सेवामा सबै नेपाली महिलाहरूको पहुँच बढाउनका लागि तयार पारिएको 'पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचार सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका-२०६५' स्वागत योग्य र समय सान्दर्भिक छ ।

'नयाँ नेपाल स्वस्थ नेपाल' को परिकल्पनामा आधारित नेपाल सरकारको २०६५/६६ को नीति तथा कार्यक्रमले लक्षित गरे बमोजिम पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचारलाई सार्वजनिक निजी सहभागिताको अवधारणामा व्यवस्थित गर्दै जाने कुरा यो निर्देशिकाको राम्रो पक्ष रहेको छ । निजी क्षेत्रले नेपालको स्वास्थ्य सेवामा महत्वपूर्ण योगदान गरिआएको कुरा सर्वविदितै छ । नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा भएको खर्च सम्बन्धी एक अध्ययन अनुसार घरायसी/व्यक्तिगत खर्च ६२ प्रतिशत, नेपाल सरकारको १७ प्रतिशत, गैर नाफामूलक संस्थाहरूको ११ प्रतिशत र दातृ निकायबाट १० प्रतिशत खर्च हुने गरेको पाइएको छ । यस्तो अवस्थामा पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचार नेपाल सरकारले पूर्ण रूपमा निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउँदै जारी गरिएको यो निर्देशिका प्रजनन स्वास्थ्य उपचारमा महिलाहरूको अधिकार स्थापित गराउन एक कोशेढुङ्गा सावित हुनेछ ।

यो कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनमा नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय सबै नेपाली दाजुभाइ दिदीबहिनीहरू, सरकारी एवम् गैरसरकारी संस्थाहरू र सम्बद्ध सबै सरोकारवाला पक्षहरूको सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा गर्दछ । यो राष्ट्रिय कार्यक्रम सफल पार्न सबै पक्षबाट हार्दिक सहयोग र समर्थनका लागि आह्वान गर्दै यो निर्देशिका तयार पार्न सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नुहुने सबै व्यक्ति तथा संस्थाप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

२०६५ फागुन ११

डा. सुधा शर्मा
का.मु. सचिव

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

(.....चिकित्सा सेवा महाशाखा)

फोन नं.

४२६२५९०

४२६२८०२

४२६२७०६

४२६२९३५

४२६२८६२

४२२३५८०

प्राप्त पत्र संख्या :-

पत्र संख्या

चलानी नं. :-

रामशाहपथ,
काठमाडौं, नेपाल ।

मिति :-

विषय :-

दुई शब्द

महिलाहरूमा देखा पर्ने प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न समस्याहरू मध्ये पाठेघर (आइ) खस्ने समस्या प्रमुख चुनौतिका रूपमा देखिएको छ । यसले शारीरिक रूपमा विभिन्न समस्याहरू ल्याउनुका साथै मानसिक रूपमा पनि जटिलताहरू उत्पन्न गराउँदछ र महिलाहरूको समष्टिगत विकास प्रक्रियामा समेत अवरोध सिर्जना गर्दछ । नेपालमा वर्षेनि ६ लाख भन्दा बढी महिलाहरू यो समस्याबाट ग्रसित भएको तथ्य हाम्रो सामु छ । विभिन्न जिल्लाहरूमा सञ्चालन गरिएका स्वास्थ्य शिविरमा आएका महिलाहरू मध्ये ३० प्रतिशत तराई जिल्लाका र ७० प्रतिशत पहाडी जिल्लाका महिलाहरू पाठेघर (आइ) खस्ने समस्याबाट पिडित भएको देखिएको छ । पाठेघर खस्नबाट बचाउन व्यक्ति, परिवार, समुदायले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नु पर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ । सानो उमेरमा विवाह गर्ने, सुत्केरी पछि गह्रौं भारी बोक्ने, प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवाबाट विमुख रहने, सुत्केरी हुँदा राम्रो स्याहार सुसार नपाउने, कम अन्तरालमा धेरै सन्तान जन्माउने, जनेन्द्रियमा संक्रमण हुने, महिला सशक्तिकरणको अभाव, शिक्षा र जनचेतनाको कमी हुने जस्ता यसका प्रमुख कारणहरू देखिएका छन् । यस्ता विविध कारणबाट पाठेघर (आइ) खसी पिडित भएका महिलाहरूलाई प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले 'पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचार सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका-२०६५' नेपाल सरकारबाट पारित गरी जारी गरेको छ ।

यो कार्यविधि निर्देशिका कार्यान्वयन भएपछि महिलाको पाठेघर खस्ने समस्या क्रमिक रूपमा समाधान हुँदै जानेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यो निर्देशिका तयार पार्ने कार्यमा धेरै व्यक्ति र संघ संस्थाहरूको सक्रिय संलग्नता रहेको छ । उक्त कार्यमा संलग्न भई महत्वपूर्ण सुझाव दिनु हुने सबै व्यक्ति र संस्थाहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै यो निर्देशिका तयार गर्ने र छपाई गर्ने कार्यमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग जुटाई दिने स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार सहयोग कार्यक्रम (HSRSP/RTI) लाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

२०६५ फागुन ११

डा. लक्ष्मीविक्रम थापा

प्रमुख

चिकित्सा सेवा महाशाखा
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र शल्यक्रिया सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका-२०६५

प्रस्तावना: नेपालका ग्रामीण तथा शहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्ने महिलाहरूमा पाठेघर खस्ने समस्या उल्लेख्य रूपमा रहेको तथ्य विभिन्न अध्ययन/अनुसन्धानहरूले देखाएका छन् । स्वस्थ महिला र स्वस्थ परिवार नभए स्वस्थ र समृद्ध नेपाल बनाउने हाम्रो परिकल्पना साकार हुँदैन । यसर्थ पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र उपचार हाम्रो उच्च प्राथमिकता रहिआएको छ । उक्त समस्या सम्बोधन गर्नका लागि हाम्रा विभिन्न योजना र रणनीतिहरू (स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति, २००३; नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना २००४-२००९; पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र व्यवस्थापन सम्बन्धी बहुपक्षीय रणनीति २००८ (मस्यौदा); दोश्रो दीर्घकालिन स्वास्थ्य योजना १९९७-२०१७) ले निर्देशित गरे बमोजिम सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणा अनुरूप कार्यक्रम सञ्चालनका लागि नेपाल सरकारको चालू आर्थिक वर्ष ०६५/६६ को घोषित नीति र कार्यक्रम बमोजिम देहायका सेवा तथा सुविधालाई व्यवस्थित ढंगले सञ्चालन गर्न यो निर्देशिका बनाई जारी गरिएको छ ।

- पाठेघर खस्ने समस्याबाट ग्रसित महिलालाई सम्बन्धित समस्या तथा समाधानको सम्बन्धमा चेतना जगाउने;
- पाठेघर खस्ने समस्याको पहिचान गरी निदानको विधि निर्धारण गर्ने, आवश्यकतानुसार रोकथाम तथा शल्यक्रियाको विधिबाट समस्या निदान गर्ने ।
- पाठेघर खस्ने समस्याको मुख्य कारक तत्वको रूपमा रहेको प्रसूति सेवामा महिलाको पहुँच, सेवाको उपभोग र महिलाको सशक्तिकरणद्वारा निजमाथि रहेको कामको बोझ परिवारले बाँड्दै जाने गरी सेवा, सूचना र पहुँच अभिवृद्धि गर्ने ।

उपर्युक्त सेवा सुविधाबाट महिलाको स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय रूपमा सुधार ल्याउनका लागि समेत यो निर्देशिका सहायक हुनेछ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यो निर्देशिकाको नाम 'पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र शल्यक्रिया सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका-२०६५' रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,
(क) "रोकथाम" भन्नाले सेवाग्राही महिलालाई दक्ष/तालिम प्राप्त चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीद्वारा स्वास्थ्य संस्था वा स्वास्थ्य शिविरमा प्रदान गरिने पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाममूलक तथा शल्यक्रिया सेवालालाई समेत सम्भन्नुपर्छ ।

- (ख) “शल्यक्रिया” भन्नाले सेवाग्राही महिलालाई दक्ष/तालिम प्राप्त चिकित्सकद्वारा प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृति लिई सञ्चालन भएका स्वास्थ्य संस्था वा शिविरमा पाठेघर खस्ने समस्याको सामान्य तथा जटिल शल्यक्रिया सेवालार्ई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ग) “सेवाग्राही” भन्नाले पाठेघर खस्ने समस्याबाट पीडित भई रोकथाम वा शल्यक्रिया सेवा तथा सो सम्बन्धी सुविधा प्राप्त गर्ने महिलालाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (घ) “स्वास्थ्यकर्मी” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम मान्यता प्राप्त चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी मध्ये पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि मन्त्रालयले तोकिएका बमोजिम तालिम प्राप्त चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी सम्भन्नुपर्छ ।
- (ङ) “दक्ष चिकित्सक” भन्नाले पाठेघर खस्ने समस्याको शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्नका लागि मन्त्रालयद्वारा तोकिएको विशेष तालिम प्राप्त चिकित्सक सम्भन्नुपर्छ ।
- (च) “सरकारी स्वास्थ्य संस्था” भन्नाले मन्त्रालय अन्तर्गतका क्षेत्रीय, अञ्चल तथा जिल्ला अस्पताल सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले चौबिसै घण्टा प्रसूति सेवा उपलब्ध हुने प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई समेत जनाउनेछ ।
- (छ) “सार्वजनिक-निजी साभेदारी” भन्नाले पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम र शल्यक्रिया सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न सरकारी स्वास्थ्य संस्था र अन्य स्वास्थ्य संस्थाबीच हुने सहकार्य सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले सरकारी स्वास्थ्य संस्था र अन्य स्वास्थ्य संस्थाबीच सम्भौता बमोजिम हुने कार्य समेत जनाउनेछ ।
- (ज) “सेवा” भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम सेवाग्राहीले प्राप्त गर्ने रोकथाम तथा शल्यक्रिया सेवा सम्भन्नुपर्छ ।
- (झ) “उपचार खर्च” भन्नाले सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थालाई पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम वा शल्यक्रिया वा दुवै सेवा, यातायात सेवा, वासस्थान र खाना खर्चका लागि तोके बमोजिमको एकमुष्ट प्रदान गरिने भुक्तानीलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ञ) “सोधभर्ना” भन्नाले सरकारी वा अन्य स्वास्थ्य संस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम मन्त्रालयले तोकिएका बमोजिमको रकमबाट खर्च भएको रकम भुक्तानी सम्भन्नुपर्छ ।
- (ट) “मन्त्रालय” भन्नाले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय सम्भन्नुपर्छ ।
- (ठ) “महाशाखा” भन्नाले मन्त्रालय अन्तर्गतको परिवार स्वास्थ्य महाशाखालाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ड) “विभाग” भन्नाले स्वास्थ्य सेवा विभागलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ण) “अन्य स्वास्थ्य संस्था” भन्नाले निजी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षण संस्था सम्भन्नुपर्छ ।

- (त) “केन्द्रीय अस्पताल” भन्नाले काठमाडौं उपत्यका स्थित चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पताल, परोपकार प्रसूति तथा स्त्री रोग अस्पताल, पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, त्रिविध शिक्षण अस्पताल र सो सरहका अन्य सरकारी तथा अर्द्धसरकारी अस्पताल समेत सम्भन्धित छन् ।

परिच्छेद २

सेवा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था

३. रोकथाम सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्य गर्ने: पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि स्वास्थ्य संस्थाद्वारा देहाय बमोजिमका सेवाहरू प्रदान गरिनेछन्:

- (क) राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा तथा सूचना केन्द्रसँग समन्वय गरी पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि जनचेतनामूलक सामाग्रीहरू तयार गर्ने । यस्ता सामाग्रीहरू क्षेत्रगत आवश्यकतालाई हेरी स्थानीय भाषामा पनि निर्माण गर्न सकिनेछ ।
- (ख) तयार पारिएका सामाग्रीहरू जनचेतना जगाउनका लागि विभिन्न समाचार माध्यमहरूद्वारा प्रेषण गर्ने । यस्ता कार्यक्रमहरूले समुदायका विशेष गरी आमा समूह, महिला समूह र किशोरीहरूलाई लक्षित गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) समुदायमा अवस्थित आमा समूह, महिला समूह, युवा क्लबहरू, सुडेनीहरू, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका साथै गाउँ विकास समिति, जिल्ला विकास समिति, नगरपालिका पदाधिकारी, स्थानीय गैरसरकारी संघसंस्थाहरूसँग कार्यशाला गोष्ठी गरी जनचेतना फैलाउन अभिप्रेरित गर्ने ।
- (घ) पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथामका लागि स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि तालिमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (ङ) पाठेघर खस्ने समस्याबाट ग्रसित भएका महिलाहरूको निक्काल गर्नका लागि स्थानीय तहमा तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीद्वारा शिविरहरू सञ्चालन गर्ने । उक्त शिविरमा देहाय बमोजिमको कार्य गर्ने ।
- पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम बारे स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।
 - समस्याबाट ग्रसित महिलाहरूको पहिचान गर्ने ।
 - समस्याको जटिलता पहिचान गर्ने ।
 - पाठेघर खसेका महिलाहरूलाई दक्ष/तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीद्वारा रिङ्गपेसरी उपचार सेवा दिने तथा किगल व्यायाम गर्न सिकाउने ।
 - शल्यक्रिया गर्नुपर्ने महिलाहरूको पहिचान गरी शल्यक्रियाका लागि प्रेषण (रेफर) गर्ने ।
 - आपतकालीन प्रसूति सेवा (Emergency Obstetric Care) प्रदान गर्ने ।

४. **शल्यक्रिया सेवा:** यस निर्देशिका बमोजिम कुनै सेवाग्राही महिला कुनै सरकारी वा अन्य स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रेषित (रेफर) भएर वा आफैँ आएमा आवश्यक जाँच गरी आवश्यकता अनुसार दक्ष चिकित्सकद्वारा स्थानीय शिविर वा अस्पतालमा शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ। यस्तो शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्नुपर्ने भएमा कम्तिमा मेडिकल अफिसरले सर्जिकल भौचर तयार गरी सिफारिश गर्नुपर्नेछ। भौचरको नमूना अनुसूची-१ मा दिइएको छ। अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूले शल्यक्रिया वा यस सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूसंग समन्वय गर्नुपर्नेछ। शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्नका लागि सेवाग्राही महिला र अभिभावकका तर्फबाट मञ्जुरीनामा लिनुपर्नेछ। मञ्जुरीनामाको ढाँचा अनुसूची-२ बमोजिम हुनेछ।
५. **पोष्ट अपरेटिभ र फलोअप सेवा:** दफा ४ बमोजिम शल्यक्रिया सेवा प्रदान गरे पश्चात सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले देहाय बमोजिमका सेवाहरू प्रदान गर्नुपर्नेछ।
- (क) शल्यक्रिया गरिसकेपछि आवश्यकतानुसार सात दिनसम्म पोष्ट अपरेटिभ सेवा प्रदान गर्ने। यस्ता सेवाहरूमा आवश्यकतानुसार सरसल्लाह (Counseling) र स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गर्ने।
 - (ख) शल्यक्रिया गरिसकेका महिलाहरूलाई जटिलताका आधारमा आवश्यकता अनुसार र सामान्यतया एक महिनामा पहिलो फलोअप जाँच गर्ने। फलोअप फारमको नमूना अनुसूची-३ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।
 - (ग) जटिल अवस्था देखा परेमा वा देखा पर्न सक्ने सम्भावना भएका सेवाग्राही महिलालाई शल्यक्रिया पश्चात पैतालिस दिनसम्म र आवश्यकता अनुसार थप फलोअप सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ। यस्ता फलोअप सेवाहरू तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रदान गर्नुपर्नेछ।
 - (घ) फलोअपको बेलामा सामान्य खालका समस्याहरू देखा परेको खण्डमा स्थानीय तवरमा नै उपचार गर्ने र जटिल अवस्था देखा परेमा सम्बन्धित शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थामा रेफर गर्नुपर्नेछ।
 - (ङ) फलोअप सम्बन्धी अन्य विवरण अनुसूची-३ बमोजिम हुनेछ।
६. **पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रियाको लागि रकमको व्यवस्था:** (१) पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रियाको लागि सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई मन्त्रालयले आवश्यक रकम उपलब्ध गराउनेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम रकम उपलब्ध गराउदा वार्षिक वा अर्धवार्षिक खर्चको हिसाब गरी एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराउनेछ।
 - (३) उपदफा (१) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्ने सरकारी स्वास्थ्य संस्थाले पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि लाग्ने सम्पूर्ण खर्च सोही रकमबाट मात्र व्यहोर्ने गरी व्यवस्था मिलाउनेछ।
 - (४) उपदफा (१) बमोजिमको रकमबाट आफ्नो क्षेत्रभित्रका सेवाग्राहीहरूको पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा पाठेघर खस्ने समस्या समाधान गर्ने विधि र तरिका निर्धारण गर्नेछ।

७. अन्य स्वास्थ्य संस्थालाई रकम उपलब्ध गराउन सक्ने: (१) पाठेघर खस्ने समस्या निदानको प्रयोजनको लागि मन्त्रालयले तोकिएकोका यस निर्देशिका बमोजिमको मापदण्ड पूरा गरेका अन्य स्वास्थ्य संस्थालाई रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमका स्वास्थ्य संस्थाले मन्त्रालयले तोकिएको क्षेत्रमा सेवा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम रकम प्राप्त गर्ने अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षण संस्थाले त्यसरी प्राप्त गरेको रकमको खर्चको विवरणको अभिलेख पारदर्शी ढंगले अद्यावधिक राख्नुपर्नेछ ।
८. शल्यक्रिया गर्नुपरेमा सेवाग्राहीले पाउने सुविधा: (१) यस निर्देशिका बमोजिम पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि स्वास्थ्य संस्थामा आउने सेवाग्राहीले सम्बन्धित सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रतिरोधात्मक र आवश्यक परे शल्यक्रिया लगायत देहायका सुविधा पाउनेछन्:
- (क) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था वा त्यस्ता स्वास्थ्य संस्थाले सञ्चालन गरेको शिविरसम्म जाँदा र उपचार पश्चात घर फर्कदा लाग्ने यातायात खर्च बापतको रकम वा आतेजातेको व्यवस्था ।
- (ख) सम्बन्धित सेवाग्राहीलाई आवश्यक पर्ने एकजना कुरुवाको लागि आवश्यक पर्ने खण्ड (क) बमोजिमको खर्च बापतको रकम वा सोको व्यवस्था ।
- (ग) सेवाग्राही र निजको कुरुवालाई उपचार अवधि भरको लागि आवश्यक पर्ने खाना खर्चको सुविधा ।
- (२) यस निर्देशिका बमोजिम उपलब्ध गराउने पाठेघर खस्ने समस्या निदानको लागि लाग्ने सम्पूर्ण क्लिनिकल, सर्जिकल तथा औषधि बापतको खर्च निःशुल्क हुनेछ ।
- (३) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिमको रकम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई एकमुष्ट भुक्तानी हुनेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिमको रकम भुक्तानी गर्दा छुट्टै भौचर खडा गरी सो भौचरमा उल्लेख गरेर सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था वा शिविर प्रमुखले सिफारिश गर्नुपर्नेछ । भौचरको नमूना अनुसूची-४ बमोजिम हुनेछ ।
९. सम्भौता गर्नुपर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिमको सेवा उपलब्ध गराउने अन्य स्वास्थ्य संस्थाले मन्त्रालय वा महाशाखासँग सम्भौता गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गरिने सम्भौता अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ ।
१०. अन्य स्वास्थ्य संस्था छनौट गर्न सकिने: यस निर्देशिका बमोजिम प्रदान गरिने सेवाका लागि मन्त्रालयले अन्य स्वास्थ्य संस्था छनौट गर्न सक्नेछ । यसरी छनौट गर्दाका आधार अनुसूची-६ मा लेखिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ३

बजेट व्यवस्थापन तथा वितरण

११. सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाको हकमा: (१) अनुसूची-६ बमोजिम मापदण्ड पुगेको सरकारी स्वास्थ्य संस्था वा केन्द्रीय अस्पतालले वार्षिक कार्ययोजना प्रस्ताव गरे अनुसार सेवा प्रदान गर्न प्रस्तावित रकम परिवार स्वास्थ्य महाशाखाबाट चौमासिक रूपमा भुक्तानी हुनेछ। तर आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को हकमा परिवार स्वास्थ्य महाशाखाले सिधै प्रस्ताव आव्हान गरी कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्न सक्नेछ।
- (२) सेवाको प्रस्ताव आव्हान गर्ने ढाँचा अनुसूची-७ बमोजिम हुनेछ।
- (३) यस निर्देशिका बमोजिमको रकमको आर्थिक लेखाजोखा/खर्चको फाँटवारी चौमासिक रूपमा सम्बन्धित क्षेत्रको क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय तथा परिवार स्वास्थ्य महाशाखामा पठाउनुपर्नेछ।
१२. अन्य स्वास्थ्य संस्थाले अपनाउने कार्यविधि: (१) यस निर्देशिका बमोजिम सेवा प्रदान गर्न इच्छुक अन्य स्वास्थ्य संस्थाले सेवाको किसिम, प्रस्तावित बजेट, स्थान र मिति सहितको कार्ययोजना सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धित जिल्लाको नभएमा उपदफा (१) बमोजिमको कार्ययोजना सम्बन्धित क्षेत्रको क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय वा परिवार स्वास्थ्य महाशाखामा पेश गर्न सकिनेछ। तर आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को हकमा परिवार स्वास्थ्य महाशाखाले सिधै प्रस्ताव आव्हान गरी कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत गर्न सक्नेछ।
- (३) यस निर्देशिका बमोजिम प्रस्तुत गर्ने सेवाको प्रस्तावको ढाँचा अनुसूची-७ बमोजिम हुनेछ।
- (४) कार्ययोजना स्वीकृत भई सम्झौता भएमा सोही बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।
- (५) रोकथाममूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि प्रस्तावित रकम एकमुष्ट अग्रिम भुक्तानी गर्न सकिनेछ। यसरी रकम उपलब्ध गराउँदा परिवार स्वास्थ्य महाशाखा वा सो महाशाखाले तोकेको स्वास्थ्य संस्थाले तोकिए बमोजिम दुर्गम क्षेत्रमा कम्तिमा दुईवटा रोकथाममूलक शिविर सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।
- (६) सेवा प्रदान गरेको खर्चको फाँटवारीको आधारमा प्रति सेवाग्राही महिलाका दरले हुन आउने जम्मा रकम नेपाल सरकारले भुक्तानी गर्नेछ।
- (७) सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूले अनुसूची-६ मा उल्लेख भए बमोजिमका न्यूनतम मापदण्ड पुरा गरेको हुनुपर्नेछ।
- (८) सेवा प्रदान गरे बापत अन्य स्वास्थ्य संस्थालाई नेपाल सरकारले प्रदान गर्ने रकमको दर अनुसूची-८ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(९) उपचार खर्च अन्तर्गतको रकमको लागि योजना तर्जुमा तथा आवश्यक बजेट रकम र श्रोतको व्यवस्थापन महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले गर्नेछ ।

१३. **सुविधा वितरण:** (१) यस निर्देशिका बमोजिम सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गरे बापत लाग्ने सम्पूर्ण खर्चको विवरण भौचर समेत संलग्न राखी स्वास्थ्य संस्था प्रमुख वा शिविर प्रमुखले प्रमाणित गरेको अभिलेखको आधारमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले एकमुष्ट भुक्तानी पाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(२) उपचार खर्च अन्तर्गतको यातायात खर्च बापतको रकम समेत सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-९ मा तोकिएको दरमा एकमुष्ट पाउनेछ । सो रकमबाट सेवाग्राहीलाई लाग्ने सम्पूर्ण खर्च व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(३) उपचार खर्च रकम प्रदान गर्दा सम्बन्धित महिलाको परिचयपत्र (जस्तै नागरिकताको प्रतिलिपि) वा गाउँ विकास समिति, नगरपालिका वा जिल्ला विकास समितिको सिफारिश पत्र संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

(४) उपचार खर्च रकम महिलाले पाएपछि मात्र सो महिलाको सेवा बापतको उपचार खर्च सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले प्रस्तुत गरेको भौचरको आधारमा सोधभर्ना भुक्तानी पाउनेछन् ।

१४. **सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले पाउने सुविधा:** (१) सेवा प्रदान गरे बापत सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले पाउने रकम प्रति सेवाग्राही महिलाका दरले अनुसूची-१० मा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) रोकथाम सेवाको हकमा सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाले सम्बन्धित जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालय वा क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय वा महाशाखाले स्वीकृत गरी एकमुष्ट भुक्तानी गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) सेवामा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीलाई दिइने प्रोत्साहन रकमको हकमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आफैले व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ४

अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन

१५. **अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण:** (१) सेवाको अनुगमन गर्नका लागि केन्द्रीयस्तरमा परिवार स्वास्थ्य महाशाखा तथा मन्त्रालयको प्रतिनिधि सहितको प्राविधिक कार्यदल गठन गरिनेछ । उक्त प्राविधिक कार्यदलले जिल्ला, क्षेत्रीय वा केन्द्रीयस्तरमा सञ्चालन हुने कुनै पनि शल्यक्रिया शिविरमा आफ्नो प्रतिनिधि पठाई अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्नेछ ।

(२) क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालयले सम्बन्धित क्षेत्रका सबै जिल्लाहरूमा हुने कार्यक्रमको निरन्तर अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्नेछ । जिल्लामा सञ्चालन हुने सबै कार्यक्रमको सुपरिवेक्षण सम्बन्धित जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालयले निरन्तर रूपमा गर्नुपर्नेछ ।

(३) कार्यक्रमको कुनै पनि तह (केन्द्रीय, क्षेत्रीय, जिल्ला) बाट हुने अनुगमनले उक्त कार्यक्रमको गुणस्तरलाई कायम गर्नका लागि सञ्चालित उक्त कार्यक्रम प्रस्तावित कार्ययोजना अनुरूप भए नभएको, उपचार खर्च रकम सेवाग्राही महिलाले समयमै पाए नपाएको, सेवाग्राही महिलाहरू सेवाको गुणस्तरबाट सन्तुष्ट भए नभएको साथै कार्यक्रमको मात्रा के कति पटक भएको भन्ने बारे अनुगमन गर्नुपर्नेछ। यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण क्रमशः अनुसूची-११, अनुसूची-१२, अनुसूची-१३ र अनुसूची-१४ बमोजिम हुनेछ। साथै उक्त तहमा हुने अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणका सूचकहरू अनुसूची-१५ बमोजिम हुनेछ।

(४) यस निर्देशिका बमोजिमका सेवा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाद्वारा गरिएका रोकथाम तथा शल्यक्रिया वा सोसँग सम्बन्धित अन्य सेवाहरू यस निर्देशिका, प्रचलित मेडिकल प्रोटोकल वा अन्य तोकिएका चिकित्सकको मापदण्ड बमोजिम सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा परिवार स्वास्थ्य महाशाखाद्वारा सम्बन्धित विशेषज्ञ सहित टोली गठन गरी वर्षको एक पटक अनिवार्य रूपमा मेडिकल अडिट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको मेडिकल अडिटबाट देखिएका त्रुटिको आधारमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुन सक्नेछ।

(६) सार्वजनिक स्वास्थ्य संस्था र अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूले यस निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्था अनुसार प्रदान गरिएका प्रतिरोधात्मक सेवा र शल्यक्रियाको हकमा सेवाग्राहीहरूको क्षेत्रगत/जिल्लागत प्रगति संकलन गरी चौमासिक रूपमा परिवार स्वास्थ्य महाशाखामा पठाउने दायित्व सम्बन्धित क्षेत्रीय निर्देशनालयको हुनेछ। प्रगति विवरणको ढाँचा परिवार स्वास्थ्य महाशाखाले तोके बमोजिम हुनेछ।

१६. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने:** यस निर्देशिका बमोजिम सेवाग्राहीले प्राप्त गर्ने सेवाका सम्बन्धमा त्यस्तो सेवा प्रदान गर्ने सरकारी वा अन्य स्वास्थ्य संस्था वा त्यस्ता स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीले कुनै त्रुटी गरी कुनै सेवाग्राहीको मृत्यु भएमा त्यस्तो मृत्युको सम्बन्धमा छानविन गर्ने र सो छानविन बमोजिम कारवाही गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद ५

सेवाको पारदर्शिता

१७. **सेवाको पारदर्शिता:** सेवा प्रदान गर्ने कुनै पनि निजी वा सार्वजनिक स्वास्थ्य संस्थाको हकमा पारदर्शिताको लागि स्वास्थ्य संस्थाबाट वा शिविरबाट प्रदान गरिएको सेवाको विवरण सेवाग्राही महिलाको नाम कोड, ठेगाना र सेवा प्रदान गरिएको मिति प्रत्येक महिना स्वास्थ्य संस्था, नगरपालिका/जिल्ला विकास समिति तथा सार्वजनिक स्थानमा सार्वजनिक

गर्नुपर्नेछ । साथै सेवाग्राही महिलाका सम्पूर्ण कागजातहरू सुरक्षित राखी अनुगमन गर्ने अधिकारीलाई आवश्यक परेमा देखाउनुपर्नेछ । उक्त पारदर्शिता एवं प्रवर्द्धनको नमूना फाराम अनुसूची-१६ बमोजिम हुनेछ ।

१८. अनुसूचीमा हेरफेर तथा थपघट: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले यस कार्यविधि निर्देशिकाका अनुसूचीहरूमा आवश्यकतानुसार हेरफेर तथा थपघट गर्न सक्नेछ ।
१९. उपचार खर्चको सोधभर्ना माग्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम सेवा उपलब्ध गराए बापत अग्रिम खर्च गर्ने अन्य स्वास्थ्य संस्थाले सम्बन्धित क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालय वा जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सोधभर्ना भुक्तानी माग्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सोधभर्ना भुक्तानी माग गर्ने ढाँचा अनुसूची-१० बमोजिम हुनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम अन्य स्वास्थ्य संस्थाबाट सोधभर्ना माग भई आएको दुई हप्ता भित्र सम्बन्धित क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालय वा जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयले रकम सोधभर्ना गर्नुपर्नेछ ।
२०. भौचर संलग्न हुनुपर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम सोधभर्ना अनुसूची-८ बमोजिमको दरमा माग गर्ने सरकारी वा अन्य स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा भौचर भरी सो समेत संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची-१
सेवाको लागि भौचर
(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

जिल्ला गाउँ विकास समिति/नगरपालिका
वडा नं बस्ने वर्ष की श्रीमती
मूल दर्ता नं लाई यस प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/अस्पताल/शिविरबाट पाठेघर
खस्ने समस्याको शल्यक्रिया गर्नका लागि सिफारिस गरी पठाइएको हुँदा आवश्यक उपचार
गरिदिनुहुन तथा उपचार खर्चको बन्दोवस्त मिलाइदिनुहुन सिफारिस गर्दछु ।

सिफारिश गर्ने चिकित्सकको,

नाम:

पद:

हस्ताक्षर:

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:

छाप:

मिति:

नोट: यो भौचर दुई प्रति तयार गर्नुपर्नेछ । एक प्रति सम्बन्धित विरामीलाई दिई एक प्रति कार्यालयमा लगतका रूपमा राखिनेछ ।

स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाले सेवाग्राही महिलालाई आवश्यक फलोअप सेवा पनि प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची-२
सेवाको मञ्जुरीनामा फाराम
(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

म मेरो लाई बेहोस गराई वा नगराई पाठेघर खस्ने समस्याको शल्यक्रिया/उपचार गराउन मञ्जुर छु । त्यसमा कुनै भवितव्य परी केही भएमा अस्पताल/शिविरका कुनै पनि चिकित्सक/कर्मचारीहरूलाई कुनै दोष दिने छैन भनी यो मञ्जुरीनामा लेखी सही गरिदिएको छु ।

सेवाग्राही महिलाको

नाम:

ल्याप्चे/सही अनिवार्य:

अभिभावकको

नाम:

सही:

ठेगाना:

मिति:

अनुसूची-३
सेवाको फलोअप फाराम
(दफा ५(ख) र ५(ड) संग सम्बन्धित)

महिलाको नाम:..... महिलाको साथमा आउने अभिभावकको
उमेर:..... नाम:.....
ठेगाना: जिल्ला/गा.वि.स./न.पा./वडा नं. सेवाग्राही महिलासंगको नाता.....
..... सेवा लिएको मिति:.....
..... सम्पर्क फोन नं:.....

पहिलो फलोअप मिति:

दोस्रो फलोअप मिति:

सेवाग्राही महिलाको सिकायत छ छैन

छ भने १) २)
३) ४)

चिकित्सकको सुझाव सल्लाह/उपचार

१. सामान्य अवस्था २. सामान्य उपचार गरेको
३. जटिल अवस्था भई उपचार गरेको (उपचारको किसिम.....)
रिफर गरेको रिफर गरी पठाएको अस्पतालको नाम:
४. अन्य :

जाँच गर्ने चिकित्सकको

नाम: मिति:

पद:

दस्तखत:

अस्पताल/स्वास्थ्य संस्थाको नाम:.....

फलोअप सेवा लिन आँउदा खर्च रकम बुझेको भरपाई

म श्रीमतीले यस संस्थामा आएर पाठेघर
खस्ने समस्याको शल्यक्रिया पश्चात गरिने फलोअप सेवा लिन आउदा जादा तथा खाना खर्च
बापत नेपाल सरकारले फलोअप सेवा खर्च बापत प्रदान गर्ने रकम रु (अक्षरेपी
.....) बुझिलिइ यो भरपाई गरिदिए ।

दस्तखत:..... मिति:.....
नाम:.....

कार्यालय प्रयोजनको लागि भर्ने

मूल दर्ता नं. शल्यक्रिया गरेको मिति:

सेवाग्राही महिलाको नाम.

फलोअप खर्च रकम दिइएको: क) हो ख) होइन

यदि दिइएको होइन भने कारण:

सेवा प्रदायक स्वास्थ्यकर्मीको नाम:

पद: स्वास्थ्य संस्थाको नाम:.....

दस्तखत:..... मिति:

भुक्तानी भएको रकम: रू.

(अक्षरेपी रूपैयाँ.....)

कार्यालयको छाप.....

अनुसूची-४
भुक्तानीको लागि भौचर
(दफा ८(४) सँग सम्बन्धित)

जिल्ला गाउँ विकास समिति/नगरपालिका
वडा नं बस्ने वर्ष की श्रीमती
मूल दर्ता नं. को यस अस्पताल/शिविरबाट पाठेघर खस्ने समस्याको शल्यक्रिया
गरेको हुँदा उपचार खर्च रकम रू. (अक्षरेपी)
भुक्तानी गरिदिनुहुन सिफारिस गर्दछु ।

सिफारिश गर्ने चिकित्सकको

नाम:

पद:

हस्ताक्षर:

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:

छाप:

मिति:

नोट: यो भौचर दुई प्रति तयार गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची-५
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा र सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबीच हुने
सम्झौता पत्रमा समेटनुपर्ने न्यूनतम बुँदाहरू
(दफा ९(२) सँग सम्बन्धित)

नेपालमा पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्नका लागि नेपाल सरकार परिवार स्वास्थ्य महाशाखा (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र
..... (यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) का बीच तपसिलका न्यूनतम सेवा/शर्तहरू पालना गर्ने गराउने सहमतिका साथ यो सम्झौता भएको छ ।

तपसिल:

१. प्रथम पक्ष र दोस्रो पक्षबीच सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर भए पश्चात मात्र दोस्रो पक्षले सेवा सञ्चालन सुरु गर्न सक्नेछ ।
२. सेवाका लागि आवश्यक रकम आर्थिक प्रस्तावमा उल्लेख भई प्रथम पक्षबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछ ।
३. दोस्रो पक्षले सञ्चालन/प्रदान गर्ने सेवाका प्रकार प्राविधिक प्रस्तावमा उल्लेख भई प्रथम पक्षबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछन् ।
४. दोस्रो पक्षले सञ्चालन/प्रदान गर्ने सेवाहरू प्राविधिक प्रस्तावमा उल्लेख भई प्रथम पक्षबाट स्वीकृत भएको समय तालिका/अवधि बमोजिम हुनेछ र सोही समय अवधि अनुसार दोस्रो पक्षले सेवा सञ्चालन/प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
५. दोस्रो पक्षले सेवा सञ्चालन/प्रदान गरेबापत वा गर्नका लागि आवश्यक रकम भुक्तानीको प्रक्रिया कार्यविधि निर्देशिकामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।
६. स्वीकृत प्राविधिक वा आर्थिक प्रस्तावमा कुनै परिवर्तन वा परिमार्जन वा सेवा सञ्चालन बन्द गर्नुपरेमा प्रथम तथा दोस्रो पक्षबीच पुनः लिखित सम्झौता भए पश्चात मात्र परिवर्तन वा परिमार्जन वा सेवा सञ्चालन बन्द गर्न सकिनेछ ।
७. दोस्रो पक्षले सञ्चालन/प्रदान गरेका सेवाहरू स्वीकृत प्राविधिक प्रस्ताव अनुसार भए नभएको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण प्रथम पक्षले गर्नेछ ।
८. प्रथम पक्षले कार्यक्रमको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्दा निर्देशिकामा उल्लेख भए बमोजिम तथा स्वीकृत प्राविधिक प्रस्ताव अनुसार भएको नपाइएमा प्रथम पक्षले आवश्यक सुधारका लागि सुझाव तथा सल्लाह प्रदान गर्नेछ ।
९. प्रथम पक्षले आवश्यक सुधारका लागि सुझाव सल्लाह प्रदान गर्दा पनि सुधार नआएमा दोस्रो पक्षसँग भएका आर्थिक तथा प्राविधिक सम्झौताहरू प्रथम पक्षले रद्द गर्न सक्नेछ । यसरी रद्द भएमा सो को लगत राखी परिवार स्वास्थ्य महाशाखा र स्वास्थ्य सेवा विभागलाई जानकारी दिइनेछ ।

प्रथम पक्ष

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

कार्यालयको नाम:

कार्यालयको छाप:

मिति:

दोस्रो पक्ष

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

संस्थाको नाम:

संस्थाको छाप:

मिति:

प्रथम पक्षको तर्फबाट साक्षी

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

कार्यालयको नाम:

मिति:

दोस्रो पक्षको तर्फबाट साक्षी

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

संस्थाको नाम:

मिति:

अनुसूची-६
सेवा प्रदान गर्ने सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूको न्यूनतम मापदण्ड
(दफा १०, ११(१) र १२(७) सँग सम्बन्धित)

१. **रोकथाममूलक सेवा प्रदान गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू**
 - १.१ नेपाल सरकार अन्तर्गतका केन्द्रीय, क्षेत्रीय तथा जिल्लास्तरका स्वास्थ्य संस्थाहरूका साथसाथै प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र सो भन्दा तलका स्वास्थ्य संस्थाहरू ।
 - १.२ स्थानीय तहमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेका इच्छुक गैरसरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाहरू ।
 - १.३ पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथामको लागि IEC/BCC सामग्रीहरू तयार पार्न सक्ने तथा तयार पारिएका IEC/BCC सामग्रीहरू जनस्तरसम्म पुऱ्याई जनचेतना जगाउन प्रतिबद्ध निजी तथा सार्वजनिक स्वास्थ्य संस्थाहरू ।
२. **शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू**
 - २.१ शल्यक्रिया सेवा प्रदान गर्ने वा गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नियमित रूपमा निम्न आधारभूत सेवाहरू हुनुपर्नेछः
 - (क) चौबिसै घण्टा चिकित्सा तथा शल्यक्रिया सेवा ।
 - (ख) चौबिसै घण्टा आकस्मिक मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा ।
 - २.२ शल्यक्रिया प्रदान गर्न देहायका न्यूनतम जनशक्ति भएको हुनुपर्नेछः
 - (क) चिकित्सकहरूः

स्त्री रोग विशेषज्ञ	-१ जना
एनेस्थेसियोलोजिष्ट	-१ जना
एनेस्थेसिस्टिक्स सहायक	-१ जना
जनरल सर्जन	-१ जना
फिजिसियन	-१ जना
मेडिकल अफिसर	-४ जना
 - (ख) नर्सः

दक्ष/तालिम प्राप्त नर्स	-५ जना
-------------------------	--------
 - (ग) प्राविधिक/प्रशासनिकः

मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजिष्ट	-१ जना
ल्याब टेक्नीसियन	-३ जना
रोडियो इमेजिङ टेक्नोलोजिष्ट	-१ जना
रेडियोग्राफर	-१ जना
कम्प्युटर सहायक	-१ जना
तथ्याङ्क सहायक	-१ जना
सहयोगी	-३ जना
प्रशासन/लेखा	-२ जना

	इलेक्ट्रिसियन	-१ जना
	प्लम्बर	-१ जना
	ड्राइभर	-१ जना
	चौकिदार	-१ जना
२.३	निदान सम्बन्धी सेवाहरू	
	(क) प्रयोगशाला:	
	हिस्टोप्याथोलोजि/साइटोलोजि	
	बायोकेमेष्ट्रि	
	हेमाटोलोजी	
	माइक्रोबायोलोजी	
	रक्त सञ्चार	
	(ख) रेडियो डाइग्नोस्टिक सेवा:	
	भिडियो एक्सरे	
	इ.सि.जि	
	एक्सरे	
	(ग) फार्मसी सेवा	
२.४	भौतिक पूर्वाधारहरू:	
	बहिरङ्ग सेवा कक्ष	-६ वटा
	अन्तरङ्ग सेवा कक्ष	-कम्तिमा २५ वेड
	पोष्ट अप वार्ड	
	नर्सिङ् कक्ष	
	अपरेशन थिएटर	-२ वटा
	ल्याब कक्ष	
	प्रतिक्षालय	
	चमेना गृह	
	शौचालय	
	इन्सीनेरेटर	
	Mechanical Unit	
	Reception	
	अन्य सेवाहरू:	
	एम्बुलेन्स	
	Referral	
	संचार	
	स्वास्थ्य शिक्षा तथा Counseling	
	फिजियोथेरापी	

२.५ रेकर्डिङ/रिपोर्टिङ:

कार्यक्रमको मासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने
अर्धवार्षिक र वार्षिक समिक्षा गर्ने

२.६ व्यवस्थापन:

समावेशी र सक्रिय व्यवस्थापन समिति
आकस्मिक कोष भएको

अनुसूची-७

सेवाको प्राविधिक प्रस्तावको नमूना

(दफा ११(२) र दफा १२(३) सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य सेवप्रदायक संस्थाले कार्यक्रमको प्रस्ताव पेश गर्दा न्यूनतम रूपमा देहाय बमोजिमका बुँदाहरू समेट्नु पर्नेछ ।

१. परिचय:
२. सान्दर्भिकता:
३. उद्देश्यहरू:
४. सञ्चालन गर्ने विधि:
५. सञ्चालन गर्ने स्थान र समय:
६. सञ्चालनको विस्तृत तालिका:
७. सञ्चालन हुने समय तालिका:
८. कार्यक्रमको लागि आवश्यक आर्थिक विवरण:
९. संलग्न गर्नुपर्ने आवश्यक कागजातहरू:
 - (क) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्थाको विवरण (प्रोफाइल)
 - (ख) संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्र प्रतिलिपि
 - (ग) संस्थाको गत वर्षको आर्थिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
 - (घ) संस्था वा कार्यक्रममा संलग्न प्राविधिक टोलीको नामावली
 - (ङ) सूचनामा अन्य कागजातहरू (आवश्यकता अनुसार)

अनुसूची-८

उपचार खर्च तथा सोधभर्ना रकमको दर

(दफा १२(८) सँग सम्बन्धित)

- (१) यस निर्देशिका बमोजिम सेवा प्रदान गरे बापत सम्बन्धित सरकारी वा अन्य स्वास्थ्य संस्थालाई प्रति सेवाग्राही देहायको रकममा नबढ्ने गरी एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराइनेछ।
- (क) हिमाली क्षेत्रको लागि दस हजार रूपैयाँ,
- (ख) पहाडी क्षेत्रको लागि आठ हजार पाँच सय रूपैयाँ,
- (ग) तराई क्षेत्रको लागि सात हजार पाँच सय रूपैयाँ।
- (२) उपखण्ड (१) बमोजिम प्राप्त गरेको रकम मध्येबाट सम्बन्धित सेवाग्राहीको उपचार/रोकथाम, शल्यक्रिया, भर्ना भएको बखतको शैया शुल्क र खाना समेत व्यहोर्नु पर्नेछ।
- (३) यस निर्देशिकाको प्रयोजनको लागि उपखण्ड (१) बमोजिमको हिमाली, पहाडी तथा तराई क्षेत्रको भौगोलिक वर्गीकरण देहायबमोजिम गरिएको छ।

हिमाली क्षेत्रका जिल्लाहरू	पहाडी क्षेत्रका जिल्लाहरू		तराई क्षेत्रका जिल्लाहरू
१. संखुवासभा	१. भोजपुर	२१. गुल्मी	१. भूपा
२. सोलुखुम्बु	२. धनकुटा	२२. कास्की	२. मोरङ
३. ताप्लेजुङ	३. इलाम	२३. लमजुङ	३. सप्तरी
४. दोलखा	४. खोटाङ	२४. म्याग्दी	४. सिरहा
५. रसुवा	५. ओखलढुङ्गा	२५. पाल्पा	५. सुनसरी
६. सिन्धुपाल्चोक	६. पाँचथर	२६. पर्वत	६. बारा
७. मनाङ	७. तेह्रथुम	२७. स्याङ्जा	७. चितवन
८. मुस्ताङ	८. उदयपुर	२८. तनहुँ	८. धनुषा
९. डोल्पा	९. भक्तपुर	२९. दैलेख	९. महोत्तरी
१०. जुम्ला	१०. धादिङ	३०. जाजरकोट	१०. पर्सा
११. हुम्ला	११. काठमाडौँ	३१. प्युठान	११. रौतहट
१२. कालिकोट	१२. काभ्रेपलाञ्चोक	३२. रोल्पा	१२. सर्लाही
१३. मुगु	१३. ललितपुर	३३. रुकुम	१३. कपिलवस्तु
१४. बझाङ	१४. मकवानपुर	३४. सल्यान	१४. नवलपरासी
१५. बाजुरा	१५. नुवाकोट	३५. सुर्खेत	१५. रूपन्देही
१६. दार्चुला	१६. रामेछाप	३६. अछाम	१६. बाँके
	१७. सिन्धुली	३७. बैतडी	१७. बर्दिया
	१८. अर्घाखाँची	३८. डडेल्धुरा	१८. दाङ
	१९. वाग्लुङ	३९. डोटी	१९. कैलाली
	२०. गोरखा		२०. कञ्चनपुर

- (४) यसका अतिरिक्त सेवाग्राही र एकजना कुरुवाको लागि निम्न बमोजिम एकमुष्ट यातायात खर्च प्रदान गरिनेछः
- (क) हिमाली क्षेत्रको लागि तीन हजार रूपैयाँ,
 - (ख) पहाडी क्षेत्रको लागि दुई हजार रूपैयाँ,
 - (ग) तराई क्षेत्रको लागि एक हजार रूपैयाँ ।
- (५) क्याम्प प्रयोजनका लागि आवश्यक भएमा मात्र निम्न बमोजिम थप एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछः
- (क) हिमाली क्षेत्रको लागि प्रति सेवाग्राही सात हजार रूपैयाँ,
 - (ख) पहाडी क्षेत्रको लागि प्रति सेवाग्राही पाँच हजार रूपैयाँ,
 - (ग) तराई क्षेत्रको लागि प्रति सेवाग्राही तीन हजार रूपैयाँ ।

अनुसूची-९

**उपचार खर्च अन्तर्गत विरामी र एक जना कुरुवाको
यातायात खर्च उपलब्ध गराउदा लिइने आवेदन फारामको ढाँचा**

(दफा १३(२) सँग सम्बन्धित)

श्री प्रमुखज्यू,

मिति:

.....

महोदय,

मैले यस स्वास्थ्य संस्थामा आएर पाठेघर खस्ने समस्याको शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गरेको हुनाले यसका लागि लाग्ने यातायात खर्च नियमानुसार पाउनका लागि अनुरोध गर्दछु।

निवेदिकाको:

नाम, थर:

उमेर:

सेवा लिएको मिति:

ठेगाना: जिल्ला/गा.वि.स./न.पा./वडा नं.

मूल दर्ता नं

दस्तखत:

सम्पर्क फोन नं.

आवेदन फारामसँग संलग्न परिचय पत्र:

नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपि

गा.वि.स./न.पा/जि.वि.स. सिफारिस पत्र

परिचय पत्र नभए कारण खुलाउने.....

**सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले सेवाग्राहीलाई निजले पाउने सुविधाको लागि
रकम उपलब्ध गराएमा सो को लागि गराउने भरपाईको नमूना**

म श्रीमतीले यस संस्थामा आएर पाठेघर खस्ने समस्याको रोकथाम तथा शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गरेको र स्वास्थ्य संस्थामा आउँदा जाँदाको एक जना कुरुवा सहितको यातायात बापत रकम रु. (अक्षरेपी) बुझिलिई यो भरपाई गरिदिए।

दस्तखत:

मिति:

नाम:

कार्यालय प्रयोजनको लागि कर्मचारीले भर्ने

मूल दर्ता नं.

भर्ना मिति:

उपचार खर्च रकम डिस्चार्जको समयमै दिइएको

डिस्चार्ज मिति

क) हो ख) होइन

यदि डिस्चार्जको समयमा दिइएको होइन भने कारण

सेवा प्रदायक/चिकित्सकको नाम:

पद:

स्वास्थ्य संस्था:

दस्तखत:.....

मिति:

भुक्तानी भएको रकम: रु(अक्षरेपी रूपैयाँ.....)

कार्यालयको छाप.....

अनुसूची-११

परिवार स्वास्थ्य महाशाखाबाट गरिने अनुगमन चेकलिष्टको नमूना

(दफा १५(३) सँग सम्बन्धित)

अनुगमनकर्ताको नाम:

अनुगमन गरिएको संस्थाको

पद:

नाम, ठेगाना:

		छ	छैन
क.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा/शिविरमा		
१.	सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको	☐	☐
२.	Operation Theatre को व्यवस्थापन गुणस्तरीय भए/नभएको	☐	☐
३.	शल्यक्रिया पश्चात Post Operative सेवा उपलब्ध भए/नभएको	☐	☐
४.	सेवाको व्यवस्थापन राम्रो भए/नभएको	☐	☐
५.	सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए/नभएको	☐	☐
६.	गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरे/नगरेको	☐	☐
७.	क्षेत्रबाट अनुगमनकर्ता गए/नगएको	☐	☐
८.	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरे/नगरेको	☐	☐
ख.	अनुगमनको क्रममा देखापरेका समस्याहरू		
१.	२.
३.	४.
ग.	समाधानका लागि सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरू		
१.	२.
३.	४.
घ.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/सल्लाह		
१.	२.
३.	४.
ङ.	अनुगमनकर्ताद्वारा सुझाव/सल्लाह		
१.	२.
३.	४.
च.	सेवाग्राही महिलासँगको अन्तर्वार्ता		
१.	डिस्चार्जको समयमा उपचार खर्च रकम	पाएको ☐	नपाएको ☐
२.	सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट	भएको ☐	नभएको ☐
३.	गुणस्तरीय सेवा प्रदान	गरेको ☐	नगरेको ☐
४.	अन्य: क).....	☐	☐
	ख).....	☐	☐
(गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरे नगरेको तथा सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए नभएको यकिन गर्नका लागि केही सेवाग्राही महिलासँग अन्तर्वार्ता लिनुका साथै दक्ष चिकित्सकबाट नमूना सर्वेक्षण गर्ने ।)			
अनुगमनकर्ताको			
हस्ताक्षर:		अनुगमन गरेको मिति:	
नाम:		संस्थाको नाम:	
पद:			

अनुसूची-१२

क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट गरिने अनुगमन चेकलिष्टको नमूना

(दफा १५(३) सँग सम्बन्धित)

अनुगमनकर्ताको नाम:

अनुगमन गरिएको संस्थाको

पद:

नाम, ठेगाना:

		छ	छैन
क.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा/शिविरमा		
१.	सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको	गरेको ☐	नगरेको ☐
२.	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन	गरेको ☐	नगरेको ☐
३.	Operation Theatre को व्यवस्थापन गुणस्तरीय	भए ☐	नभएको ☐
४.	स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम	दिए ☐	नदिएको ☐
५.	सेवाको व्यवस्थापन राम्रो	भए ☐	नभएको ☐
६.	शल्यक्रिया पश्चात Post operative सेवा उपलब्ध	भए ☐	नभएको ☐
७.	अस्पताल वा शिविरबाट परिक्षण सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
८.	रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
९.	शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
१०.	केन्द्रबाट अनुगमनकर्ता	आए ☐	नआएको ☐
ख.	अनुगमनको क्रममा देखापरेका समस्याहरू		
१.	२.
३.	४.
ग.	समाधानका लागि सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरू		
१.	२.
३.	४.
घ.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/सल्लाह		
१.	२.
३.	४.
ङ.	अनुगमनकर्ताद्वारा सुझाव/सल्लाह		
१.	२.
३.	४.
च.	सेवाग्राही महिलसँगको अन्तर्वार्ता		
१.	डिस्चार्जको समयमा उपचार खर्च रकम	पाएको ☐	नपाएको ☐
२.	सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट	भएको ☐	नभएको ☐
३.	गुणस्तरीय सेवा प्रदान	गरेको ☐	नगरेको ☐
४.	अन्य: क).....	☐	☐
	ख).....	☐	☐
(गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरे नगरेको तथा सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए नभएको यकिन गर्नका लागि केही सेवाग्राही महिलासँग अन्तर्वार्ता लिनुका साथै दक्ष चिकित्सकबाट नमूना सर्वेक्षण गर्ने ।)			
अनुगमनकर्ताको			
हस्ताक्षर:		अनुगमन गरेको मिति:	
नाम:		संस्थाको नाम:	
पद:			

अनुसूची-१३

जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालयबाट गरिने अनुगमन चेकलिष्टको नमूना
(दफा १५(३) सँग सम्बन्धित)

अनुगमनकर्ताको नाम:

अनुगमन गरिएको संस्थाको

पद:

नाम, ठेगाना:

		छ	छैन
क.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा/शिविरमा		
१.	सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको	गरेको ☐	नगरेको ☐
२.	चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन	गरेको ☐	नगरेको ☐
३.	IEC Materials पर्याप्त मात्रामा वितरण	भएको ☐	नभएको ☐
४.	स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह	गरेको ☐	नगरेको ☐
५.	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन	गरेको ☐	नगरेको ☐
६.	अस्पताल वा शिविरबाट परीक्षण सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
७.	रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
८.	शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
९.	शल्यक्रिया हुन नसकी रिफर गरिएका महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
१०.	केन्द्र वा क्षेत्रबाट अनुगमनकर्ता	आए ☐	नआएको ☐
ख.	अनुगमनको क्रममा देखापरेका समस्याहरू		
	१. २.		
	३. ४.		
ग.	समाधानका लागि सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरू		
	१. २.		
	३. ४.		
घ.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/सल्लाह		
	१. २.		
	३. ४.		
ड.	अनुगमनकर्ताद्वारा सुझाव/सल्लाह		
	१. २.		
	३. ४.		
च.	सेवाग्राही महिलासँगको अन्तर्वार्ता		
१.	डिस्चार्जको समयमा उपचार खर्च रकम	पाएको ☐	नपाएको ☐
२.	सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट	भएको ☐	नभएको ☐
३.	अन्य: क).....	☐	☐
	ख)	☐	☐
अनुगमनकर्ताको			
हस्ताक्षर:		अनुगमन गरेको मिति:	
नाम:		संस्थाको नाम:	
पद:			

अनुसूची-१४

प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट गरिने अनुगमन चेकलिष्टको नमूना

(दफा १५(३) सँग सम्बन्धित)

अनुगमनकर्ताको नाम:

अनुगमन गरिएको संस्थाको:

पद:

नाम, ठेगाना:

		छ	छैन
क.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा/शिविरमा		
१.	सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको	गरेको ☐	नगरेको ☐
२.	स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीले तालिम प्राप्त	गरेको ☐	नगरेको ☐
३.	चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन	गरेको ☐	नगरेको ☐
४.	IEC Materials पर्याप्त मात्रामा वितरण	भएको ☐	नभएको ☐
५.	स्थानीय संचार माध्यमबाट सूचना प्रवाह	भएको ☐	नभएको ☐
६.	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन	गरेको ☐	नगरेको ☐
७.	Screening Camp बाट सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
८.	रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
९.	शल्यक्रियाका लागि रिफर गरिएका महिलाको संख्या	<input type="text"/>	
१०.	केन्द्र, क्षेत्र वा जिल्लाबाट अनुगमनकर्ता	आए ☐	नआएको ☐
ख.	अनुगमनको क्रममा देखापरेका समस्याहरू		
	१. २.		
	३. ४.		
ग.	समाधानका लागि सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा गरिएका प्रयासहरू		
	१. २.		
	३. ४.		
घ.	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त सुझाव/सल्लाह		
	१. २.		
	३. ४.		
ड.	अनुगमनकर्ताद्वारा सुझाव/सल्लाह		
	१. २.		
	३. ४.		
च.	सेवाग्राही महिलासँगको अन्तर्वार्ता		
१.	सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट	भएको ☐	नभएको ☐
२.	अन्य: क).....	☐	☐
	ख)	☐	☐
अनुगमनकर्ताको			
हस्ताक्षर:		अनुगमन गरेको मिति:	
नाम:		संस्थाको नाम:	
पद:			

अनुसूची-१५

विभिन्न तहहरूबाट गरिने अनुगमनका सूचक र तरिकाहरू

(दफा १५(३) सँग सम्बन्धित)

अनुगमन गर्ने संस्था	अनुगमन गरिने सूचकहरू	अनुगमनका तरिकाहरू	अनुगमन गर्ने समयतालिका
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा	<ul style="list-style-type: none"> सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको Operation Theatre को व्यवस्थापन गुणस्तरीय भए/नभएको शल्यक्रिया पश्चात Post Operative सेवा उपलब्ध भए/नभएको सेवाको व्यवस्थापन राम्रो भए/नभएको सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए/नभएको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरे/नगरेको क्षेत्रबाट अनुगमनकर्ता गए/नगएको स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरे/नगरेको 	<ul style="list-style-type: none"> आफै सहभागी भएर चेकलिष्ट रेकर्ड स्वास्थ्यकर्मीसँग भेटघाट स्थानीय निकाय/संस्थासँग भेटघाट सेवाग्राही महिलासँग भेटघाट Exit Interview Sample Case Examination 	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक शिविर चल्ने बेला शिविर सम्पन्न भए पश्चात अस्पतालमा प्रत्येक दुई महिनामा एक पटक
क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	<ul style="list-style-type: none"> सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम दिए/नदिएको स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरे/नगरेको अस्पताल वा शिविरमा प्रयाप्त चिकित्सक, नर्स भए/नभएको Operation Theatre को व्यवस्थापन गुणस्तरीय भए/नभएको अस्पताल वा शिविरबाट परीक्षण सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या शल्यक्रिया पश्चात Post operative सेवा उपलब्ध भए/नभएको सेवाका लागि उपचार खर्च रकम भुक्तानी डिस्चार्जको बेला दिए/नदिएको सेवाको व्यवस्थापन राम्रो भए/नभएको सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए/नभएको केन्द्रबाट अनुगमनकर्ता आए/नआएको 	<ul style="list-style-type: none"> आफै सहभागी भएर चेकलिष्ट रेकर्ड स्वास्थ्यकर्मीसँग भेटघाट स्थानीय निकाय/संस्थासँग भेटघाट सेवाग्राही महिलासँग भेटघाट Exit Interview 	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक शिविर चल्ने बेला शिविर सम्पन्न भए पश्चात अस्पतालमा प्रत्येक एक महिनामा एक पटक

अनुगमन गर्ने संस्था	अनुगमन गरिने सूचकहरू	अनुगमनका तरिकाहरू	अनुगमन गर्ने समयतालिका
जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरे/नगरेको IEC Materials पर्याप्त मात्रामा वितरण गरे/नगरेको स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह गरे/नगरेको स्थानीय तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीको संख्या स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरे/नगरेको अस्पताल वा शिविरबाट परीक्षण सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या शल्यक्रिया सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या शल्यक्रिया हुन नसकी रिफर गरिएका महिलाको संख्या केन्द्र वा क्षेत्रबाट अनुगमनकर्ता आए/नआएको 	<ul style="list-style-type: none"> आफै सहभागी भएर रेकर्ड स्वास्थ्यकर्मीसँग भेटघाट सेवाग्राही महिलासँग भेटघाट अन्तर्वार्ता रेडियो/टि.भि. तथा अन्य कार्यक्रम सुनेर/हेरेर 	<ul style="list-style-type: none"> तालिम चल्नु पूर्व तालिम चलिरहेको बेला शिविर चल्नु पूर्व प्रत्येक शिविर चल्ने बेला शिविर सम्पन्न भए पश्चात
प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	<ul style="list-style-type: none"> सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीले तालिम प्राप्त गरे/नगरेको चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरे/नगरेको IEC Materials पर्याप्त मात्रामा वितरण भए/नभएको स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह भए/नभएको प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/स्वास्थ्यकर्मी/अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरे/नगरेको Screening Camp बाट सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या रिड, पेसरी सेवा प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या शल्यक्रियाका लागि रिफर गरिएका महिलाको संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> आफै सहभागी भएर सेवाग्राही महिलासँग भेटघाट रेडियो/टि.भि. तथा अन्य कार्यक्रम सुनेर/हेरेर समुदायका मानिससँग भेटघाट गरेर 	<ul style="list-style-type: none"> तालिम चल्नु पूर्व तालिम चलिरहेको बेला शिविर चल्नु पूर्व प्रत्येक शिविर चल्ने बेला शिविर सम्पन्न भए पश्चात

अनुगमन गर्ने संस्था	अनुगमन गरिने सूचकहरू	अनुगमनका तरिकाहरू	अनुगमन गर्ने समयतालिका
समुदाय/गाविस	<ul style="list-style-type: none"> • सेवाप्रदायक संस्थाले निर्धारित मापदण्ड पूरा गरे वा नगरेको • स्थानीय तहमा तालिम सञ्चालन भए/नभएको • IEC Materials पर्याप्त मात्रामा वितरण भए/नभएको • चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरे/नगरेको • स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह पर्याप्त मात्रामा भए/नभएको • प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/स्वास्थ्यकर्मी/गाविस तथा अन्य निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरे/नगरेको • महिलालाई सेवा प्राप्त गर्न कठिनाई भए/नभएको • सेवाग्राही महिलाहरू सेवाबाट सन्तुष्ट भए/नभएको • केन्द्र, क्षेत्र, जिल्ला वा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट अनुगमनकर्ता आए/नआएको 	<ul style="list-style-type: none"> • आफैँ सहभागी भएर • समुदायका मानिससँग भेटघाट • सेवाग्राही महिलासँग भेटघाट • रेडियो/टि.भि. तथा अन्य कार्यक्रम सुनेर/हेरेर • छलफल/विमर्श 	<ul style="list-style-type: none"> • शिविर चल्नु पूर्व • प्रत्येक शिविर चल्ने बेला • शिविर सम्पन्न भए पश्चात

द्रष्टव्यः केन्द्र र क्षेत्रबाट हुने अनुगमनले रोकथाम तथा शल्यक्रिया दुवै प्रकारका सेवाको अनुगमन गर्नेछ भने जिल्ला, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र गाविस/समुदाय तहबाट हुने अनुगमनले विशेषत रोकथाममूलक सेवाको अनुगमन गर्नेछ ।

अनुसूची-१६
सेवाको पारदर्शिता फाराम
 (दफा १७ सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य संस्थाको नाम:.....

ठेगाना (जिल्ला, गाविस, नगरपालिका, वडा.नं.):.....

सेवा अवधि: देखि सम्म

क्र.स	सेवाग्राही महिलाहरूको नाम	मूल दर्ता नं	ठेगाना (जिल्ला, गाविस, नगरपालिका, वडा नं.)	सेवाको विवरण	सेवा प्रदान गरेको मिति	बुभुकेको रकम रु.	कैफियत

प्रमाणित गर्नेको

नाम:

मिति:.....

पद:

हस्ताक्षर:.....

संस्थाको छाप:.....

नोट: यो ढाँचामा तयार पारिएको पारदर्शिता फाराम प्रत्येक महिना सूचना पाटीमा/सार्वजनिक स्थानमा टाँस गर्नुपर्नेछ ।

अनुवाद तथा प्रकाशन सहयोग

स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार सहयोग कार्यक्रम

(Health Sector Reform Support Programme)

Funded by DfID and implemented by RTI International

